

§ Monitor Prawny Dyrektora

MIESIĘCZNIK DYREKTORA SZKOŁY

ISSN 1732-8470

ORGANIZACJA KSZTAŁCENIA, WYCHOWANIA I OPIEKI

Zmiany w systemie doskonalenia nauczycieli

30 października ukazało się w Dzienniku Ustaw rozporządzenie nowelizujące dotychczasowe rozporządzenie w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli. Zasadnicze zmiany dotyczą funkcjonowania placówek doskonalenia oraz pracujących tam nauczycieli konsultantów i nauczycieli doradców metodycznych.

Minister edukacji narodowej prowadzi trzy centralne placówki doskonalenia: Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE), Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEZiU) oraz Polonijne Centrum Nauczycielskie

(PCN) wchodzące w skład Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (ORPEG). Minister kultury i dziedzictwa narodowego oraz minister rolnictwa prowadzą centralne placówki wspomagające szkoły przez nich prowadzone.

Głównym zadaniem staje się obecnie wspieranie publicznych placówek doskonalenia, poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych, oraz bibliotek pedagogicznych w realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa.

cd. na s. 8 →

SPIS TREŚCI

Aktualności prawne

Nowe ustawy	2
Nowe rozporządzenia	2
Projekty aktów prawnych	2

Zarządzanie w szkole

Kalendarium dyrektora szkoły – grudzień	3
W jakich sytuacjach należy nowelizować statut szkoły	3
Obowiązek prowadzenia stron Biuletynu Informacji Publicznej	6

Organizacja kształcenia, wychowania i opieki

Zmiany w systemie doskonalenia nauczycieli	1, 8
--	------

Organizacja zajęć w klasach łączonych	9
Inne formy organizacyjne nauki religii	12

Kadry i awans zawodowy

Uprawnienia nauczyciela w stanie nieczynnym	13
---	----

Finanse i majątek

Dopuszczalne i niedopuszczalne dochody dodatkowe	14
--	----

Orzecznictwo .....

Pytania i odpowiedzi .....

Szanowni Dyrektorzy!

Oddaję w Wasze ręce setny numer naszego Monitora! 100 miesięcy wspólnej pracy! Gratuluję wszystkim tego jubileuszu, naszym wiernym odbiorcom oraz autorom i całemu zespołowi wydawniczemu. Bardzo serdecznie wszystkim dziękuję.

Polecam artykuły dotyczące zmian w rozporządzeniu w sprawie placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli, w tym wprowadzenia kompleksowego wspomagania szkół, oraz artykuł o koniecznych zmianach statutu szkoły w związku z nowymi rozwiązaniami prawnymi.

Interesujące są także teksty na temat realizacji podstawy programowej w klasach łączonych, nauczania religii w grupach międzyszkolnych czy artykuł o dopuszczalnych i niedopuszczalnych dochodach dodatkowych szkoły.

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia życzę wszystkiego dobrego, dla Was, dla Waszych nauczycieli, uczniów i rodziców.

Andrzej Pery
Redaktor prowadzący

Od ponad 35 lat związany z oświatą, m.in. jako nauczyciel matematyki, edukator programu TERM, wicekurator oświaty w Warszawie, dyrektor Departamentu Doskonalenia Nauczycieli MEN, radny trzech kadencji – przewodniczący rady, zastępca burmistrza Gminy Warszawa-Bielany, a obecnie ekspert współpracujący z firmami szkoleniowymi.

Zapraszamy na stronę www.monitorszkoly.raabe.pl

Na stronie znajdują Państwo wzory dokumentów do edycji oraz archiwum numerów. Aby pobrać dokumenty, wystarczy się zalogować:

Login: *finanse* Hasło: *dyrektor* Ważne do: 31 grudnia 2012 r.

Ponad 100 wzorów dokumentów na
www.monitorszkoly.raabe.pl
Tylko dla prenumeratorów!

§ Nowe ustawy

- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 30 sierpnia 2012 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1138).
- Ustawa z 14 września 2012 r. o zmianie ustawy – Prawo prasowe (Dz. U. z 2012 r. poz. 1136).
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 30 sierpnia 2012 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1113).

§ Nowe rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 16 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1152).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 15 października 2012 r. w sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania oddziałów sportowych, szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1129).

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika ze zmiany upoważnienia określonego w Ustawie z 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2010 r. Nr 127, poz. 857 ze zm.). Rozporządzenie wprowadza nowe określenia: wprowadzono wyrażenie „oddział sportowy” zamiast „klasa sportowa” oraz sformułowanie „szkolenie w sporcie” w miejsce „szkolenie w dyscyplinie sportu”. Inne uregulowania dotyczące funkcjonowania oddziałów sportowych, szkół sportowych i szkół mistrzostwa sportowego nie uległy zmianie.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 5 października 2012 r. w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1121).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1162).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 26 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz. U. z 2012 r. poz. 1196).

§ Projekty aktów prawnych

- Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2012.
- Projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty.
- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy (dotyczy urlopu wychowawczego).
- Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z podwyższeniem wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn.
- Projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i niektórych innych ustaw (projekt dotyczy opłacania składek z budżetu państwa w okresie sprawowania opieki nad dzieckiem na zasadach analogicznych jak w okresie urlopu wychowawczego).
- Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego

z 23 października 2012 r., sygn. akt U 1/10 (Dz. U. z 2012 r. poz. 1201).

Na wniosek Sejmiku Województwa Mazowieckiego Trybunał badał zapisy paragrafu 24, 32 oraz 33 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 19 listopada 2009 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz. U. z 2009 r. Nr 200, poz. 1537 ze zm.). Zapisy te dotyczą tworzenia przez samorząd województwa ewidencji niepublicznych placówek doskonalenia, które mają siedzibę w danym województwie. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przepisy te są zgodne z Konstytucją RP.

Justyna Drabińska
 aplikant radcowski, pracownik samorządowy

Kalendarium dyrektora szkoły – grudzień

Data	Zadanie	Podstawa prawna	Komentarz
Do 10 grudnia	Złożenie miesięcznych sprawozdań budżetowych	Rozporządzenie Ministra Finansów z 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2010 Nr 20, poz. 103) – zał. 44.	Dotyczy sprawozdań: Rb-27S, Rb-28S.
Do 22 grudnia	Plan finansowy szkoły	Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240 ze zm.).	W tym terminie należy dokonać wstępnego bilansu dochodów i wydatków za rok budżetowy oraz przygotować plan finansowy szkoły na następny rok budżetowy zgodnie z wytycznymi organu prowadzącego.
23–31 grudnia	Zimowa przerwa świąteczna	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 18 kwietnia 2002 r. w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz. U. z 2002 r. Nr 46, poz. 432 ze zm.) – § 3 ust. 1 pkt 1.	1 stycznia (wtorek) również jest dniem wolnym od zajęć szkolnych.
Do 31 grudnia	Skorygowanie odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	Ustawa z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 592).	Korekta powinna uwzględniać rzeczywiste przeciętne zatrudnienie.
Do 31 grudnia	Zakończenie postępowania egzaminacyjnego na stopień nauczyciela mianowanego	Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) – art. 9b ust. 3a.	Zgodnie z art. 9b ust. 3a KN nauczycielowi, który złoży wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego lub egzaminacyjnego do 31 października, właściwy organ wydaje decyzję o nadaniu lub odmowie nadania stopnia awansu zawodowego do końca roku.
Stan na 31 grudnia	Inwentaryzacja częściowa lub całkowita	Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.); – art. 26.	Kontrolę stanu magazynów i wyposażenia placówki oraz stanu kasy należy zakończyć do 15 stycznia następnego roku.

Redakcja

W jakich sytuacjach należy nowelizować statut szkoły

Zmiany wynikające z nowelizacji art. 64 ustawy o systemie oświaty

1 września 2012 r. został znowelizowany art. 64 ustawy o systemie oświaty, artykuł o zasadniczym znaczeniu dla określenia celu i zadań szkoły w jej statucie. Zmieniły się przepisy określające podstawowe formy działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły. Kolejna zmiana czeka nas za dwa lata (od 1 września 2014 r.).

Zmiany wprowadzają ustawy:

- z 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 205, poz. 1206 ze zm.);
- z 27 lipca 2012 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 979).

Z katalogu podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły usunięto dodatkowe zajęcia edukacyjne

i nadobowiązkowe zajęcia pozalekcyjne. Powstała w ten sposób pewna niespójność w przepisach prawa oświatowego, ponieważ równocześnie z ramowych statutów szkół publicznych określonych w załącznikach do rozporządzenia MEN w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół wynika obowiązek określenia „organizacji zajęć dodatkowych dla uczniów, z uwzględnieniem w szczególności ich potrzeb rozwojowych”. Ustawa jest jednak aktem prawnym wyższego rzędu niż

Art. 64 ustawy o systemie oświaty

do 31 sierpnia
2012 r.

od 1 września 2012 r.
do 31 sierpnia 2014 r.

1. Podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są:

1) obowiązkowe zajęcia edukacyjne; 2) dodatkowe zajęcia edukacyjne; 3) zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów mających trudności w nauce oraz inne zajęcia wspomagające rozwój dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi; 4) nadobowiązkowe zajęcia pozalekcyjne; 5) w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe – praktyczna nauka zawodu.	1) obowiązkowe zajęcia edukacyjne; 2) zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej; 3) w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe – praktyczna nauka zawodu; 4) zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych; 5) zajęcia prowadzone w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

2. Szkoła może prowadzić również inne niż wymienione w ust. 1 zajęcia edukacyjne.

2. Zajęcia wymienione w ust. 1 pkt 3 i 4 mogą być prowadzone także z udziałem wolontariuszy.

3. Zajęcia wymienione w ust. 1 pkt 2 i 4 mogą być prowadzone także z udziałem wolontariuszy.

Od 1 września 2014 r.

Od 1 września 2014 r. w statutach należy przewidzieć dodatkowo, że zajęcia wymienione w ust. 1 pkt 1 i 2, zajęcia prowadzone w placówkach oraz kwalifikacyjne kursy zawodowe, z wyjątkiem zajęć praktycznych i laboratoryjnych, mogą być prowadzone także z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, warunki organizacji zajęć, o których mowa w ust. 4, z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, w szczególności uwzględniając konieczność zapewnienia właściwej proporcji ich czasu do całkowitego czasu zajęć w szkole lub placówce oraz dostępu do odpowiedniej infrastruktury informatycznej i oprogramowania.

rozporządzenie, co oznacza, że w razie sprzeczności lub niespójności regulacji stosuje się przepisy ustawy.

W organizacji pracy szkoły należy zatem przewidzieć:

- zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych.

Warunki realizacji ww. zajęć powinny być wskazane w statucie szkoły, z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych.

Zmiany w kształceniu zawodowym

Wdrażana od 1 września 2012 r. modernizacja systemu kształcenia zawodo-

wego ma zapewnić systemowe powiązanie szkolnictwa zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym z kształceniem ustawicznym osób dorosłych. W tym celu włączono szkoły prowadzące kształcenie zawodowe dla młodzieży (zasadnicza szkoła zawodowa, technikum) w system kształcenia kursowego osób dorosłych: do podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej tych szkół zaliczono zajęcia prowadzone w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Zgodnie z art. 3 pkt 17 i 18 ustawy o systemie oświaty kwalifikacyjny kurs zawodowy jest jedną z form pozaszkolnych adresowanych do osób dorosłych, która umożliwia im uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Kurs jest prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach w zakresie jednej kwalifikacji stanowią-

cej wyodrębniony w danym zawodzie zestaw oczekiwanych efektów kształcenia. Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe mogą prowadzić kwalifikacyjne kursy zawodowe w zakresie zawodów, w których kształcą (art. 68a ustawy o systemie oświaty).

W statucie zasadniczej szkoły zawodowej i technikum, a także szkoły policealnej należy zatem wskazać nie tylko nazwy nauczanych zawodów, ale także nazwy i sposób organizacji realizowanych kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Stosowną zmianę należy także wprowadzić w regulacjach dotyczących kompetencji opiniodawczych rady pedagogicznej, która z mocy ustawy jest uprawniona do opiniowania organizacji kwalifikacyjnych kursów zawodowych, jeżeli szkoła takie kursy prowadzi. Dyrektorzy zasadniczych szkół zawodowych muszą ponadto uaktualnić listę oferowanych zawodów, w któ-

rych kształci szkoła. Powinni przy tym mieć na uwadze, że cykl kształcenia we wszystkich zawodach nauczanych w tym typie szkoły wynosi obecnie 3 lata (poprzednio: nie krótszy niż 2 lata i nie dłuższy niż 3 lata).

Zasady rekrutacji uczniów

Jednym z istotnych zagadnień regulowanych w statucie szkoły są zasady rekrutacji uczniów. Statut musi określać szczegółowe zasady rekrutacji zgodnie z kryteriami określonymi w przepisach rozporządzenia MEN w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych. Jest to problem szczególnie istotny zwłaszcza dla przedszkoli (w związku z pojawiającymi się sygnałami o preferowaniu dzieci wychowywanych w związkach nieformalnych) oraz dla liceów ogólnokształcących dla dorosłych, na które ustawa o systemie oświaty nałożyła *de facto* obowiązek przyjmowania absolwentów zasadniczych szkół zawodowych od razu do klasy drugiej.

Statut szkoły a nowe rozporządzenia

W statucie szkoły należy uwzględnić – adekwatnie do uwarunkowań lokalnych i środowiskowych szkoły – zmiany wynikające z rozporządzeń ministra edukacji narodowej:

- z 28 sierpnia 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie:
  - warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie

w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. z 2012 r. poz. 981),

- warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 982);
- z 15 października 2012 r. w sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania oddziałów sportowych, szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1129).

Kontrola i zmiany statutu

Ustawa o systemie oświaty przewiduje możliwość kontrolowania treści statutu szkoły przez kuratora oświaty (art. 60 ust. 3). Kurator oświaty sprawuje kontrolę zarówno w odniesieniu do pierwszego statutu nadawanego szkole przez organ prowadzący na podstawie art. 58 ust. 6 ustawy o systemie oświaty, jak i w odniesieniu do kolejnych statutów lub nowelizacji tego dokumentu przez organy szkolne. Zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy o systemie oświaty projekt statutu szkoły albo jego zmian przygotowuje rada pedagogiczna i przedstawia do uchwalenia radzie szkoły (w szkołach, w których rada szkoły nie została powołana, jej zadania wykonuje rada pedagogiczna – art. 52 ust. 2).

Kontrola regulacji zawartych w statucie szkoły ma charakter legalnościowy – odbywa się pod kątem ich zgodności

z przepisami prawa oświatowego (ustawy, rozporządzenia). Ewentualne postępowanie w sprawie niezgodności statutu z prawem odbywa się na zasadach określonych w kodeksie postępowania administracyjnego i kończy się wydaniem przez kuratora oświaty decyzji administracyjnej. Zgodnie z zasadą dwuinstancyjności postępowania administracyjnego od decyzji kuratora oświaty służy stronie (organowi, który nadał lub uchwalił statut) odwołanie do organu wyższego stopnia, tj. ministra edukacji, zaś decyzja ostateczna (wydana w II instancji) może zostać zaskarżona do sądu administracyjnego.

Dorota Igielska

radca ministra w MEN

Na stronie internetowej www.monitorszkoly.raabe.pl:

- Zmiany w statucie – uchwała rady szkoły
- Ogłoszenie tekstu ujednoliconego statutu – zarządzenie dyrektora

Podstawa prawna:

Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. z 2004 r. Nr 26, poz. 232 ze zm.).

Konsultacje specjalistów!

Nasi specjaliści w dziedzinie prawa oświatowego udzielają Państwu porad telefonicznych **dwa razy w tygodniu: w poniedziałki i środy w godzinach: 9.00–14.00.**

Zachęcamy do korzystania z konsultacji pod numerem: (22) 244 84 90.

Obowiązek prowadzenia stron Biuletynu Informacji Publicznej

Chociaż przepisy rozporządzenia w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej w obecnym kształcie weszły w życie już ponad pięć lat temu, a ustawa o dostępie do informacji publicznej obowiązuje od 2001 r., wciąż nie wszystkie szkoły prowadzą strony BIP.

Po wejściu w życie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej (dalej: ustawa) wielu dyrektorów szkół miało wątpliwości, czy są podmiotami zobowiązanymi do prowadzenia stron BIP i udzielania informacji publicznej, jednak w obecnym stanie prawnym, popartym licznymi orzeczeniami sądów i stanowiskiem doktryny, tego rodzaju wątpliwości są już nieusprawiedliwione. Mimo to dyrektorzy szkół często uchylają się od rozpatrywania wniosków o udostępnienie informacji publicznej, ignorując je lub odsyłając do organów prowadzących. Nie tylko nie rozpatrują wniosków o udostępnienie informacji publicznej, ale nie prowadzą również BIP.

Czy dyrektor szkoły jest podmiotem zobowiązanym na mocy ustawy o dostępie do informacji publicznej do jej udostępniania na zasadach i w trybie określonym w tej ustawie?

Dyrektor szkoły jako organ reprezentujący jednostkę organizacyjną, która wykonuje zadania publiczne, jest podmiotem zobowiązanym do udostępnienia informacji publicznej (art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy). Pogląd ten podzielił Naczelny Sąd Administracyjny w postanowieniu z 4 grudnia 2007 r. (sygn. akt I OSK 1751/07; zob. też: wyrok NSA z 4 marca 2009 r., sygn. akt I OSK 1358/08, wyrok WSA w Poznaniu z 30 lipca 2008 r., sygn. akt IV SAB/Po 27/07, wyrok WSA w Krakowie z 17 maja 2010 r., sygn. akt II SAB/Kr 45/10, Lex nr 668116; wyrok WSA w Krakowie z 29 kwietnia 2010 r., sygn. akt II SAB/Kr 33/10, wyrok NSA w Warszawie z 5 listopada 2010 r., sygn. akt I OSK 1469/10).

Czy można udostępniać informacje na stronie BIP organu prowadzącego?

Dyrektor szkoły jest odpowiedzialny za utworzenie strony BIP i umieszczenie na niej wymaganych informacji publicznych. Ponadto jest zobowiązany do przekazania ministrowi do spraw informatyzacji informacji niezbędnych do zamieszczenia właściwego odnośnika ze strony BIP utworzonej przez ministra do strony BIP szkoły oraz do gromadzenia koniecznych informacji (art. 9 ust. 1, ust. 3 i ust. 4 ustawy).

Zatem udostępnienie informacji jedynie na stronie BIP organu prowadzącego nie jest spełnieniem obowiązku, który nakłada na dyrektora ustawa.

Nieobowiązujący już § 10 rozporządzenia z 17 maja 2002 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej przewidywał umieszczanie podmiotowych stron BIP na serwerze podmiotu zobowiązanego do udostępniania informacji publicznej albo na innym serwerze obsługującym taki podmiot. Rozporządzenie to utraciło jednak moc 22 stycznia 2007 r., a obecnie obowiązujące rozporządzenie w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej nie przewiduje takiego rozwiązania.

Jakie informacje i w jaki sposób należy udostępniać w BIP?

Art. 8 ust. 3 ustawy określa zakres informacji publicznych udostępnianych za pomocą ujednoczonego systemu stron w sieci teleinformatycznej – czyli BIP. Obowiązkowo ogłaszane w BIP są informacje o:

- programach w zakresie realizacji zadań publicznych, sposobie ich realizacji, wykonywaniu i skutkach realizacji tych zadań;
- statusie prawnym lub formie prawnej;
- organizacji;
- przedmiocie działalności i kompetencjach;
- organach i osobach sprawujących w nich funkcje i ich kompetencjach;

- strukturze własnościowej podmiotów zobowiązanych do udostępnienia informacji publicznej;
- majątku, którym dysponują;
- trybie działania;
- sposobach przyjmowania i załatwiania spraw;
- stanie przyjmowanych spraw, kolejności ich załatwiania lub rozstrzygania;
- prowadzonych rejestrach, ewidencjach i archiwach oraz o sposobach i zasadach udostępniania danych w nich zawartych;
- naborze kandydatów na wolne stanowiska, w zakresie określonym w odrębnych przepisach;
- danych publicznych, w tym treści i postaci dokumentów urzędowych, w szczególności dokumentów przebiegu i efektów kontroli i wystąpień, stanowisk, wniosków i opinii podmiotów ją prowadzących;
- treści innych wystąpień i ocen dokonywanych przez organy władzy publicznej;
- informacji o stanie państwowych lub samorządowych jednostek organizacyjnych;
- majątku publicznym.

Podmioty udostępniające informacje w BIP są zobowiązane do (art. 8 ust. 6 ustawy):

- oznaczenia informacji danymi określającymi podmiot udostępniający informację;
- podania w informacji danych określających tożsamość osoby, która wytworzyła informację lub odpowiada za jej treść;
- dołączenia do informacji danych osoby, która wprowadziła informację do BIP;
- oznaczenia czasu wytworzenia informacji i czasu jej udostępnienia;
- zabezpieczenia możliwości identyfikacji czasu rzeczywistego udostępnienia informacji.

Dyrektorzy szkół zobowiązani są również do udostępniania w BIP informacji dotyczących dostępu do informacji publicznych będących w ich posiadaniu i nieudostępnionych w BIP (art. 8 ust. 4 ustawy).

Nie jest to zamknięty katalog danych publikowanych w BIP. Dyrektorzy szkół mogą udostępnić w BIP także inne informacje publiczne (art. 8 ust. 3).

W jakim terminie należy udostępnić informacje publiczne?

Ustawa nie określa terminu udostępnienia informacji publicznej w BIP. Jednak w mojej ocenie udostępniane informacje publiczne powinny być ogłaszane na bieżąco, tak by zawsze były aktualne i zgodne ze stanem faktycznym i prawnym. Tylko wtedy można uznać, że obowiązek udostępniania informacji publicznej w BIP jest wykonywany prawidłowo. Ustawa narzuca obowiązek oznaczenia czasu wytworzenia informacji i czasu jej udostępnienia.

Kiedy udostępniamy informacje na wniosek, a kiedy w BIP?

Informacja publiczna, która nie została udostępniona w BIP, jest udostępniana na wniosek (art. 10 ust. 1 ustawy). Oznacza to, że jeśli informacja publiczna jest udostępniona w BIP, nie podlega ponownie udostępnieniu na wniosek. Takie rozumienie potwierdza orzecznictwo sądowe (np. wyrok WSA w Białymstoku z października 2011 r., sygn. akt II SAB/Bk 6/11, wyrok WSA w Kielcach z kwietnia 2008 r., sygn. akt II SAB/Ke 14/08).

Jakie informacje nie powinny zostać udostępnione w BIP?

W BIP nie powinny zostać udostępnione informacje niebędące informacjami publicznymi. Nie umieszcza się tam reklam, ogłoszeń czy ogłoszeń wyborczych (§ 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie BIP).

Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych (art. 5 ustawy), m.in. ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy (ust. 2 art. 5 ustawy). Nie dotyczy to informacji o osobach pełniących funkcje publiczne lub mających związki z pełnieniem tych funkcji.

Na przykład podmiot prowadzący BIP nie może udostępnić (zarówno w BIP, jak i na wniosek) danych osobowych objętych ochroną zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych. W wyroku z 6 października 2011 r. NSA wskazał, że jeżeli żądane przez skarżącego informacje zawierałyby dane osobowe podlegające szczególnej ochronie na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy, to prawo skarżącego do informacji publicznej podlega ograniczeniu, zaś organ zobowiązany jest w takiej sytuacji do wydania decyzji odmownej na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy (wyrok NSA, sygn. akt I OSK 1510/11).

Jakie są wymagania dotyczące prowadzenia BIP?

Szczegółowe wymagania dotyczące ujednoliconego układu stron BIP, zakresu i trybu przekazywania ministrowi informacji do zamieszczania na stronie głównej BIP, a także wymagania dotyczące zabezpieczenia treści informacji publicznych udostępnianych w BIP zostały uregulowane w rozporządzeniu MSWiA w sprawie BIP.

Każdy podmiot zobowiązany do prowadzenia stron BIP powinien prowadzić ją jako niezależną stronę www (§ 9 rozporządzenia), przy czym jeśli szkoła prowadzi własną stronę www, powinien znajdować się na niej link zawierający logo BIP, odsyłający do strony BIP. Strona internetowa szkoły może być jednocześnie stroną BIP, jeśli spełnia wszystkie wymogi wynikające z ustawy i rozporządzenia wykonawczego.

Strona BIP powinna zawierać:

- logo (znak graficzny) BIP umieszczone w górnej części strony;
- adres redakcji strony podmiotowej BIP;
- imię i nazwisko, numer telefonu, numer faksu i adres e-mail co najmniej jednej osoby redagującej stronę;
- instrukcję korzystania ze strony;
- menu przedmiotowe umożliwiające odnalezienie informacji publicznych, o których mowa w art. 8 ust. 3 ustawy, innych informacji publicznych, które podmiot zdecydował się udostępnić, a także informacji publicznych przeznaczonych do publikacji w BIP

na podstawie przepisów odrębnych, moduł wyszukiwujący.

Przepisy wspomnianego rozporządzenia wymagają również, by treści zgromadzone na stronach BIP były udostępniane w jakości, która nie pozostawia wątpliwości co do ich zawartości (§ 7 ust. 2 pkt 1). Każdy użytkownik powinien mieć możliwość skopiowania lub wydrukowania poszukiwanej informacji (§ 7 ust. 2 pkt 2). Co istotne, strona powinna być aktualizowana.

Informacje publiczne zawarte w BIP powinny być dostępne przez całą dobę, w przypadku awarii przerwa nie powinna być dłuższa niż 24 godziny (§ 5 i § 21 rozporządzenia).

Podmioty zobowiązane do prowadzenia stron BIP przekazują ministrowi informacje niezbędne do prowadzenia strony głównej BIP, w tym o URL strony podmiotowej (§ 12 rozporządzenia).

Kto jest odpowiedzialny za treść informacji zawartych w BIP?

Dyrektor szkoły jest zobowiązany (§ 15 rozporządzenia) wyznaczyć osobę odpowiedzialną za:

- przekazywanie ministrowi informatyzacji informacji niezbędnych do zamieszczenia na stronie głównej BIP oraz powiadamianie go o zmianach tych informacji;
- dokonywanie zmian na stronach podmiotowych BIP.

Dyrektor szkoły może powierzyć prowadzenie strony własnemu pracownikowi lub zatrudnić firmę zewnętrzną jako administratora BIP. Jednak **odpowiedzialność za prowadzenie BIP, a także za treść informacji udostępnionych w BIP, za ich rzetelność i zgodność ze stanem faktycznym i prawnym ponosi dyrektor szkoły.**

Jakie sankcje grożą za naruszenie obowiązku udostępnienia informacji publicznej?

Za niewywiązywanie się z obowiązku udostępniania informacji publicznej grozi kara grzywny, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do

roku (art. 23 ustawy). Odpowiedzialność karną będzie rodzic zarówno nieumieszczenie w BIP informacji publicznej albo umieszczenie nieaktualnych informacji publicznych, co może być potraktowane na równi z nieudostępnieniem informacji publicznej, jak i nieudostępnienie informacji na wniosek, a także odmowa udostępnienia dokumentów publicznych.

Osoba, która odmówiła w sposób nieuprawniony udostępnienia informacji publicznej, może ponadto ponieść od-

powiedzialność dyscyplinarną lub porządkową. Jej zachowanie może także zostać zakwalifikowane jako ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych, które jest podstawą rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika (art. 52 § 1 pkt 1 kodeksu pracy).

Joanna Pieczarka-Swadźba

prawnik, specjalista prawa oświatowego i prawa socjalnego, szkoleniowiec, pracownik Wydziału Nadzoru Prawnego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

Podstawa prawna

Ustawa z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198 ze zm.); Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2000 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 18 stycznia 2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 10, poz. 68); Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 17 maja 2002 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. z 2002 r. Nr 67, poz. 619).

ORGANIZACJA KSZTAŁCENIA, WYCHOWANIA I OPIEKI

Zmiany w systemie doskonalenia nauczycieli → *cd. ze s. 1*

Placówki te oraz nauczyciele doradcy metodyczni otrzymają wsparcie w organizowaniu i prowadzeniu kompleksowego wspomaganie szkół, wdrażanym pilotażowo w ramach projektów unijnych (zob. sierpniowo-wrzesniowy numer „Monitora”). Wspieranie powinno również dotyczyć sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół i placówek. Centralne placówki doskonalenia będą opracowywać i publikować materiały informacyjne i metodyczne pomocne w procesie rozwoju.

Nie zmieniły się zasady organizowania szkoleń dla kandydatów na ekspertów komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych awansu zawodowego nauczycieli, a także wspierania nauczycieli pracujących wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących.

Minister Edukacji Narodowej zrezygnował m.in. z przygotowywania ogólnokrajowych programów doskonalenia zawodowego nauczycieli. Opracowanie materiałów edukacyjnych oraz przygotowanie osób realizujących te programy nie jest zadaniem centralnych placówek.

Główne zadania publicznych placówek doskonalenia

Oprócz centralnych placówek w systemie funkcjonują placówki prowadzone przez samorząd województwa, część powiatów i gmin. Nowelizacja rozporządzenia zmienia system, w którym wojewódzkie placówki miały oddzielnie określone statutowe zadania, a placówki powiatowe i gminne powoływane były głównie do organizacji doradztwa. Obecnie wszystkie publiczne placówki doskonalenia nauczycieli (poza centralnymi) mają praktycznie takie same prawne uregulowania.

Organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół w zakresie zarządzania oświatą jest zadaniem wszystkich publicznych placówek. Organ prowadzący może zlecić inne zadania obejmujące doskonalenie nauczycieli.

Organizowanie i prowadzenie wspomaganie szkół polega na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań służących poprawie jakości pracy szkoły – w zależności od jej potrzeb – oraz jej rozwojowi. Osoba wspomagająca szkołę pomaga w diagnozowaniu jej potrzeb, w ustaleniu sposobów działania, w zaplanowaniu form wspomaganie oraz

realizacji tych form, a także w ocenie efektów i opracowaniu wniosków.

Placówki powinny też organizować i prowadzić sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół, inne formy doskonalenia, w tym seminaria, konferencje, wykłady, warsztaty, szkolenia, konsultacje, a także upowszechniać przykłady dobrej praktyki.

Do grudnia 2015 r. dyrektorzy mogą liczyć na wsparcie, jeżeli szkoła wraz z powiatem będzie realizować projekt „Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół” albo gdy współpracująca ze szkołą placówka doskonalenia lub poradnia psychologiczno-pedagogiczna będzie taką pomoc oferować. Od 1 stycznia 2016 r. wszystkie placówki będą przygotowane do kompleksowego wspierania szkoły.

Kursy kwalifikacyjne

Rozporządzenie odbiera placówkom doskonalenia zawodowego możliwość organizowania kursów kwalifikacyjnych dla nauczycieli. Wszystkie formy dokształcania nauczycieli będą prowadziły uczelnie wyższe w formie studiów podyplomowych. Jest jeden

wyjątek – placówki doskonalenia, które mają akredytację, mogą, za zgodą kuratora oświaty, prowadzić kurs kwalifikacyjny dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu z zakresu przygotowania pedagogicznego lub z zakresu pedagogiki specjalnej.

Kursy kwalifikacyjne, o których organizacji zdecydowano przed 1 stycznia 2016 r., są realizowane zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

Co to oznacza dla dyrektorów szkół?

Dyrektorom szkół zmiany w rozporządzeniu nie narzucają żadnych nowych obowiązków. Dyrektor natomiast może uzyskać dodatkową praktyczną pomoc w rozwoju szkoły w postaci konsultacji z przygotowanym do procesowego wspomaganie specjalistą.

Specjalista od wspomaganie nie zastępuje dyrektora szkoły ani poszczególnych nauczycieli, pomaga tylko w przeprowadzeniu procesu rozwoju i osiąganiu sukcesów edukacyjnych. To nowe rozwiązanie jest całościowym spojrzeniem na proces doskonalenia, działania doradcy nie są kierowane do indywidualnych osób, lecz do całego zespołu nauczycieli, co ma zapewnić większą efektywność pracy.

Dobry specjalista podpowie, jak połączyć plan nadzoru pedagogicznego

z planem rozwoju szkoły, plan doskonalenia zawodowego nauczycieli z zadaniami wynikającymi z planu rozwoju szkoły czy ewaluację wewnętrzną z ewaluacją procesu rozwoju szkoły. Pokaże, że dokumenty szkoły, które do tej pory często traktowano jako rozłączne, mogą zawierać dużą część wspólną.

Oczywiście udział dyrektora w realizacji zaplanowanych działań, jego zaangażowanie i wsparcie są warunkami powodzenia procesu. Do 2016 r. dyrektor może korzystać z pomocy specjalisty, jeżeli jego szkoła uczestniczy w projekcie „Kompleksowe wspomaganie szkół” lub gdy pomoc taką oferuje współpracująca placówka doskonalenia. Wówczas zadania dyrektora, we współpracy z radą pedagogiczną i ze specjalistą, polegają na:

- określeniu obszaru rozwoju;
- przygotowaniu rocznego planu rozwoju;
- udziale w doskonaleniu i konsultacjach;
- monitorowaniu procesu i motywowaniu pracowników;
- udziale w podsumowaniu działań, w tym w przeprowadzeniu ewaluacji.

Plan pracy placówki doskonalenia nauczycieli

Podstawowa zmiana w tym obszarze dotyczy okresu objętego planem pracy. Działania placówki planuje się na rok szkolny, a nie jak dotychczas – na rok kalendarzowy. Teraz dyrektor pla-

cówki składa plan pracy do 31 lipca, a sprawozdanie przekazuje do 31 października. Organ prowadzący jest zobowiązany zatwierdzić plan pracy do 31 sierpnia.

Do 31 grudnia 2012 r. publiczna placówka realizuje plan pracy zatwierdzony przez organ prowadzący na podstawie dotychczasowych przepisów. Plan pracy na rok szkolny 2012/2013 obejmuje okres od 1 stycznia 2013 r. do 31 sierpnia 2013 r. Dyrektor przedstawia plan pracy na ten okres do zatwierdzenia organowi prowadzącemu do 30 listopada 2012 r., a sprawozdanie z realizacji planu za rok 2012 składa organowi prowadzącemu i organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny do 31 marca 2013 r. Podobne terminy obowiązują niepubliczne placówki doskonalenia.

Organy prowadzące placówki doskonalenia są zobowiązane do 31 stycznia dostosować statuty placówek do nowych zapisów w rozporządzeniu.

Andrzej Pery

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 26 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz. U. z 2012 r. poz. 1196).

Organizacja zajęć w klasach łączonych

1 września 2012 r. dla wielu małych szkół w Polsce był terminem likwidacji. Jak zapobiec sytuacjom, w których samorządy, szukając oszczędności, podejmą kolejne uchwały likwidacyjne? Warto rozważyć możliwość łączenia klas, co znacznie obniży koszty funkcjonowania szkoły.

Co wynika z przepisów prawa?

Załącznik 2 do rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół

w § 5 ust. 7 określa, że w szkołach działających w szczególnie trudnych warunkach demograficznych lub geograficznych dopuszcza się organizację nauczania w klasach łączonych, w tym połączenie zajęć w oddziale przedszkolnym dla dzieci 6-letnich i zajęć w klasie pierwszej. Za trudne warunki demograficzne należy uznać zróżnicowaną liczbę dzieci w kolejnych rocznikach, która uniemożliwia utworzenie oddziału szkolnego, ale również niekontrolowane migracje ludności na danym terenie, które nie pozwalają ra-

cjonalnie planować organizacji szkoły. Nie ma przepisów wskazujących na minimalną oraz maksymalną liczebność szkolnych oddziałów ogólnodostępnych.

Zgodnie z zapisem § 3 ust. 12 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, które obowiązuje jeszcze w klasach piątych i szóstych szkół podstawowych, jeśli w szkole organizowane jest nauczanie w klasach łączonych, dyrektor szkoły dostosowuje odpowiednio ramowy plan

Przykładowe rozwiązania – I etap edukacyjny

Lp.	Klasy	Zajęcia			Tygodniowa liczba godzin		
		odrębne	liczba godzin tyg.	łączone	liczba godzin tyg.	dla ucznia	ogółem
1.	I	• wszystkie	20	–	0	20	20
2.	II, III	• edukacja polonistyczna	5/5	• edukacja społeczna • edukacja przyrodnicza	3	21	33
				• edukacja plastyczna • zajęcia techniczne	2		
				• wychowanie fizyczne	3		
		• edukacja matematyczna	4/4	• edukacja muzyczna	1		
		• język obcy nowożytny	2/2				
		• zajęcia komputerowe	1/1				
3.	I, II, III	ogółem	44	ogółem	9	–	53

nauczania, tak aby umożliwić pełną realizację programu nauczania. W myśl nowego rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w klasach łączonych przeznaczają się w szkolnym planie nauczania taką liczbę godzin, aby zapewnić realizację programu nauczania.

Dotychczas nie wprowadzono projektowanych wcześniej zmian przepisów w sprawie ramowych statutów szkół, które określały dodatkowe wymagania wobec łączonych zajęć edukacyjnych.

Z tych przepisów wynika, że dla planowania organizacji pracy w klasach łączonych najważniejszym kryterium jest realizacja programu nauczania.

Organizacja zajęć

Organizacja zajęć w klasach łączonych musi znaleźć swój wyraz w arkuszu organizacji szkoły. Dyrektor szkoły zanim zaplanuje w arkuszu łączenie klas, powinien przeanalizować: liczebność uczniów w poszczególnych klasach, kompetencje zawodowe nauczycieli, warunki organizacyjne szkoły (np. nie-

zbędne wyposażenia sal dla uczniów dwóch klas), stopień realizacji podstawy programowej na danym etapie edukacyjnym, wyniki nauczania, sytuację wychowawczą w klasach. Na tej podstawie dyrektor ustala, które klasy i na jakich zajęciach edukacyjnych będą pracowały w systemie łączenia.

Możliwość prowadzenia zajęć w klasach łączonych powinna być także przewidziana w statucie szkoły. Zatem jeśli pojawi się konieczność łączenia klas, dyrektor powinien wystąpić do rady pedagogicznej (lub rady szkoły) z wnioskiem o dokonanie odpowiednich zmian w statucie.

Dyrektor szkoły, planując łączenie klas, musi negocjować z organem prowadzącym liczbę godzin w szkole, tak aby obniżenie wydatków związanych z funkcjonowaniem szkoły nie dokonało się kosztem uczniów.

Dyrektor może połączyć również klasy następujące po sobie, jeśli wynika to z możliwości organizacyjnych szkoły. Wydaje się jednak, że najbardziej efektywne jest łączenie klas w ramach danego etapu edukacyjnego, ponieważ

najłatwiej zaplanować liczbę godzin wynikającą z programów nauczania.

Jak pokazuje powyższa tabela, dzięki łączeniu klas zachowano tygodniowy wymiar obowiązkowych zajęć edukacyjnych, zmniejszając wymiar godzin dla nauczycieli. Praca w warunkach klas łączonych na pewno wymaga od nauczyciela precyzyjnego zaplanowania procesu lekcyjnego, zarówno w perspektywie krótkiej (następny dzień, tydzień), jak i długofalowej (etap edukacyjny). Ważne są także umiejętności wychowawcze nauczyciela, który prowadzi zajęcia z dziećmi w różnej grupie wiekowej, o niejednakowej percepcji i zróżnicowanych wymaganiach. Zatem jego wysiłek powinien być uhonorowany odpowiednio wyższym dodatkiem motywacyjnym.

Planowanie pracy w klasach łączonych

Planowanie pracy nauczyciela w klasach łączonych obejmuje następujące etapy:

- analizę podstawy programowej i wybór programu nauczania umożliwiającego pracę w systemie łączenia klas;
- szczegółową analizę programu pod kątem form pracy z uczniami (indywidualna praca jednolita, indywidualna

- praca zróżnicowana, zbiorowa praca jednolita – praca z całą klasą, praca w grupach, zbiorowa praca zróżnicowana;
- opracowanie rozkładu materiału uwzględniającego możliwość realizacji treści programowych za pomocą zbiorowej pracy jednolitej z obu klasami oraz pracy zróżnicowanej;
  - zaznaczenie zagadnień wspólnych oraz takich, których nie można skorelować w obu klasach.

Propozycja rozkładu materiału

Proponowana poniżej forma planowania pracy dydaktycznej pokazuje przykład zestawienia spójnych treści programowych dla klasy II i III. Oprócz kręgów

tematycznych i treści wskazano również wiadomości i umiejętności zdobywane przez ucznia (wynikające z podstawy programowej). Nauczyciel na podstawie rozkładu materiału przygotowuje scenariusz lekcji, w którym szczegółowo określa zagadnienia realizowane z klasami w formie jednolitej oraz w formie zróżnicowanej.

Zarówno dyrektor szkoły, jak i nauczyciel powinni monitorować realizację podstawy programowej w obu klasach. Ponadto dyrektor powinien systematycznie wspierać nauczyciela w pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Krystyna Mucha
dyrektor wydziału w kuratorium oświaty

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 15, poz. 142); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 204).

Edukacja	Klasa II	Klasa III
Przyrodnicza, społeczna	<p>Październik, I tydzień „Bezpieczne grzybobranie”</p> <p>Poznanie zasad bezpieczeństwa dotyczących zbierania grzybów. Rozmowa na temat zagrożeń ze strony zwierząt leśnych. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo własne i innych.</p> <p>6.2. Opisuje życie w wybranych ekosystemach: w lesie (...).</p> <p>6.10. Dbą o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych, orientuje się w zagrożeniach ze strony roślin i zwierząt; wie, jak należy zachować się w takich sytuacjach.</p> <p>Formułowanie odpowiedzi na pytanie „Dlaczego nie należy niszczyć grzybów trujących?” – zaszczepianie odpowiedzialności za środowisko naturalne.</p> <p>11.6. Wie, że jest częścią przyrody, chroni ją i szanuje, nie niszczy swojego otoczenia.</p>	<p>Październik, I tydzień „Uroki jesiennego lasu”</p> <p>Jesienny spacer do lasu. Rozpoznawanie warstw lasu: wysokie drzewa, podszyt, runo leśne. Opisywanie roślinności charakterystycznej dla każdej warstwy. Rozpoznawanie drzew liściastych i iglastych po kształcie liści i owocach. Rodzaje lasów: liściasty, iglasty, mieszany. Przypomnienie nazw grzybów jadalnych i trujących.</p> <p>Sposoby rozpoznawania grzybów jadalnych i trujących. Przypomnienie budowy grzyba.</p> <p>6.2. Opisuje życie w wybranych ekosystemach: w lesie (...).</p> <p>6.6. Wyjaśnia zależność zjawisk przyrody od pór roku.</p> <p>Przypomnienie zasad bezpieczeństwa dotyczących zbierania grzybów i owoców leśnych. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo własne i innych.</p> <p>6.10. Dbą o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych, orientuje się w zagrożeniach ze strony roślin; wie, jak należy zachować się w takich sytuacjach.</p> <p>Wyszukiwanie informacji w różnych źródłach wiedzy.</p> <p>1.1c. Wyszukuje w tekście potrzebne informacje i w miarę możliwości korzysta ze słowników i encyklopedii przeznaczonych dla dzieci na I etapie edukacyjnym.</p>
Wychowanie fizyczne	<p>Marszobieg z pokonywaniem różnych przeszkód. Zabawy „Jesienny deszczyk” i „Zbieranie grzybów”.</p> <p>10.4e. Uczeń przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się podczas zajęć ruchowych.</p>	<p>Marszobieg z pokonywaniem różnych przeszkód. 10.1a. Uczeń realizuje marszobieg trwający co najmniej 15 minut.</p> <p>10.4e. Uczeń przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się podczas zajęć ruchowych.</p>
Plastyczna, techniczna	<p>Praca plastyczna „Plastelinowe grzyby”</p> <p>4.2a. W zakresie ekspresji przez sztukę: podejmuje działalność twórczą, posługując się takimi środkami wyrazu plastycznego jak: kształt, barwa, faktura w kompozycji na płaszczyźnie i w przestrzeni (stosując określone materiały, narzędzia i techniki plastyczne).</p>	<p>Praca plastyczna „Warstwy roślinności w lesie”, wykonanie pracy z gotowych elementów.</p> <p>4.2a. W zakresie ekspresji przez sztukę: podejmuje działalność twórczą, posługując się takimi środkami wyrazu plastycznego jak: kształt, barwa, faktura w kompozycji na płaszczyźnie i w przestrzeni (stosując określone materiały, narzędzia i techniki plastyczne).</p>

Inne formy organizacyjne nauki religii

Artykuł 53 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia każdemu wolność sumienia i religii, a także gwarantuje rodzicom prawo do wychowania i nauczania religijnego dziecka zgodnie ze swoimi przekonaniami. Ustawa o systemie oświaty, czyniąc zadość wymaganiom konstytucyjnym, określa w art. 12, że publiczne przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja organizują naukę religii na życzenie rodziców, natomiast publiczne szkoły ponadgimnazjalne na życzenie bądź rodziców, bądź samych uczniów, a po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki religii decydują uczniowie.

W ustawie o systemie oświaty znajduje się również delegacja dla ministra edukacji narodowej, w porozumieniu z władzami Kościoła katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych, do określenia rozporządzeniem warunków i sposobu wykonywania przez szkoły zadań związanych z organizacją nauki religii.

Organizacja nauki religii

Rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach określa zasady organizacji nauki religii zarówno dla członków dużych kościołów, takich jak Kościół katolicki, jak i małych kościołów i związków wyznaniowych. W cytowanym rozporządzeniu wskazano obowiązek zorganizowania w szkole lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż siedmiu uczniów klasy lub oddziału. Dla mniejszej liczby uczniów w klasie lub oddziale lekcje religii powinny być organizowane w grupie międzyoddziałowej lub międzyklasowej.

Jeżeli w szkole na naukę religii danego wyznania lub wyznań wspólnie nauczających zgłosi się mniej niż siedmiu uczniów, organ prowadzący szkołę, w porozumieniu z właściwym kościołem lub związkiem wyznaniowym, organizuje naukę religii w grupie międzyszkolnej lub w pozaszkolnym punkcie katechetycznym. Liczba uczniów w grupie lub punkcie katechetycznym nie powinna być mniejsza niż trzy.

Grupa międzyszkolna i pozaszkolny punkt katechetyczny

W przypadku organizowania po raz pierwszy grupy międzyszkolnej lub pozaszkolnego punktu katechetycznego najczęściej są stosowane następujące rozwiązania:

- Kościół lub związek wyznaniowy składa do organu prowadzącego wniosek o organizację nauczania religii w grupie międzyszkolnej lub w pozaszkolnym punkcie katechetycznym, wskazując jednocześnie proponowane miejsce odbywania zajęć. Wniosek powinien zawierać listę uczniów oraz propozycję podziału na grupy w zależności od liczby dzieci (kryterium kwalifikacji uczniów do grup może być klasa, do której uczniowie uczęszczają, lub etap edukacyjny).
- Organ prowadzący wskazuje szkołę lub szkoły, w których będą zatrudnieni zgłoszeni przez kościół lub związek wyznaniowy nauczyciele religii.
- Jeżeli w grupie międzyszkolnej lub w pozaszkolnym punkcie katechetycznym uczestniczą uczniowie szkół prowadzonych przez różne organy, organy te ustalają, w drodze porozumienia, zasady prowadzenia grup lub punktów katechetycznych.
- Dyrektor szkoły wskazany przez organ prowadzący zatrudnia, zgodnie z Kartą Nauczyciela, nauczyciela religii wyłącznie na podstawie imiennego pisemnego skierowania do danej szkoły wydanego przez właściwe władze zwierzchnie kościołów i związków wyznaniowych.
- W szczególnie uzasadnionych przypadkach organ prowadzący szkołę, w ramach środków, którymi dysponuje, może – na wniosek Kościoła lub związku wyznaniowego – zorganizować nauczanie religii w sposób odmienny.

Postępowanie w kolejnym roku szkolnym

Praktyka pokazuje, że organy prowadzące szkoły wskazują sposób organizacji

grupy międzyszkolnej lub pozaszkolnego punktu katechetycznego w kolejnym roku szkolnym. Np. w Warszawie dyrektor szkoły zatrudniający nauczyciela religii jest organem, który gromadzi niezbędne informacje przekazane (do 15 kwietnia) przez władze zwierzchnie kościołów i związków wyznaniowych dotyczące planowanej w nowym roku szkolnym liczby uczniów, liczby grup oraz liczby godzin. Następnie dyrektor szkoły, do którego wpłynął wniosek, występuje do organu prowadzącego o przyznanie odpowiedniej liczby godzin na nauczanie religii w pozaszkolnym punkcie katechetycznym.

Aby zapotrzebowanie finansowo-organizacyjne było czytelne dla organu prowadzącego, wniosek powinien zawierać: oczekiwaną liczbę godzin na naukę religii w roku szkolnym, proponowaną liczbę grup (należy również zaznaczyć, do której klasy uczęszczają uczniowie danej grupy), liczbę uczniów w poszczególnych grupach oraz miejsce prowadzenia zajęć (adres punktu). Organ prowadzący szkołę przekazuje dyrektorowi szkoły oraz odpowiednim władzom zwierzchnim kościołów i związków wyznaniowych informacje o przyznanej liczbie godzin na nauczanie religii w danym roku szkolnym.

Nadzór nad nauczaniem religii

Nadzór pedagogiczny nad nauczaniem religii w zakresie metodyki nauczania i zgodności z programem prowadzą dyrektor szkoły, który zatrudnia nauczyciela uczącego w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym punkcie katechetycznym, oraz pracownicy nadzoru pedagogicznego, na zasadach określonych w rozporządzeniu w sprawie nadzoru pedagogicznego. Do wizytowania lekcji religii upoważnieni są także wizytatorzy wyznaczeni przez właściwe władze zwierzchnie kościołów i związków wyznaniowych. Lista tych osób jest przekazana organom sprawującym nadzór pedagogiczny. Wnioski z nadzoru prowadzonego przez wizytato-

Nauka religii w grupach międzyszkolnych lub w pozaszkolnych punktach katechetycznych odbywa się, podobnie jak w szkołach, w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą władz zwierzchnich kościołów i związków wyznaniowych.

row mogą skutkować cofnięciem nauczycielowi imiennego skierowania do nauczania religii. Cofnięcie skierowania jest równoznaczne z utratą uprawnień do nauczania religii w danej szkole. Stosunek pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania ulega rozwiązaniu w razie cofnięcia skierowania do nauczania religii w szkole z końcem tego miesiąca, w którym nastąpiło cofnięcie skierowania.

O cofnięciu skierowania właściwe władze kościołów lub innych związków wyznaniowych powiadamiają dyrektora szkoły oraz organ prowadzący. Na okres pozostały do końca roku szkolnego kościół lub inny związek wyznaniowy może skierować inną osobę do nauczania religii, z tym że pokrywa on koszty z tym związane.

Organ prowadzący na podstawie art. 5 ust 7 ustawy o systemie oświaty odpowiada za zapewnienie warunków działania szkoły (w tym również grupy międzyszkolnej oraz pozaszkolnego punktu katechetycznego), a także w myśl art. 34a cytowanej ustawy jest uprawniony do nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i uczniów oraz organizacji pracy w grupie lub punkcie katechetycznym.

Dyrektor szkoły może nieodpłatnie udostępniać sale lekcyjne na cele katechetyczne w terminach wolnych od zajęć szkolnych kościołom i związkom wyznaniowym również nieorganizującym nauczania religii w ramach systemu oświatowego.

Krystyna Mucha
dyrektor wydziału w kuratorium oświaty

Podstawa prawna:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 Nr 78, poz. 483 ze zm.); Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.); Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 1992 r. Nr 36, poz. 155 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2009 r. Nr 168, poz. 1324).

KARDY I AWANS ZAWODOWY

Uprawnienia nauczyciela w stanie nieczynnym

Przeniesienie w stan nieczynny jest alternatywą dla rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy w razie wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, tj. częściowej likwidacji szkoły, zmniejszenia liczby oddziałów lub zmiany planu pracy szkoły.

W sytuacji wystąpienia wymienionych powyżej przypadków, gdy dyrektor nie może zagwarantować dalszego zatrudnienia w pełnym wymiarze zajęć, rozwiązuje stosunek pracy z nauczycielem albo – przenosi go w stan nieczynny.

Dyrektor szkoły nie może z własnej inicjatywy przenieść nauczyciela w stan nieczynny. O przeniesienie może jedynie wnioskować nauczyciel, nie później niż 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia warunków pracy. Wniosek złożony po upływie tego terminu będzie nieskuteczny i dyrektor nie ma wówczas obowiązku przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny. Jeżeli wniosek nauczyciela zostanie doręczony w terminie, dyrektor szkoły składa oświadczenie o przeniesieniu nauczyciela w stan nieczynny.

Rozwiązanie umowy o pracę a stan nieczynny

W momencie kiedy oświadczenie dociera do nauczyciela, rozpoczyna bieg sześciomiesięczny okres stanu nieczynnego. Możliwe jest także późniejsze rozpoczęcie biegu terminu, co potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 21 września 2001 r. (sygn. akt I PKN 631/00). W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy określił moment dotarcia oświadczenia do nauczyciela jako pierwszy (najwcześniejszy), od którego można liczyć bieg sześciu miesięcy. Nie wykluczył jednakże możliwości późniejszego rozpoczęcia biegu tego terminu, np. w sytuacji gdy w oświadczeniu dyrektora wskazana zostanie późniejsza data rozpoczęcia okresu stanu nieczynnego w stosunku do chwili złożenia oświadczenia. Sąd uzasadnia: „Tak się dzieje na ogół w praktyce, ponieważ zwykle dyrektorzy składają oświadczenia o przeniesieniu nauczyciela w stan nieczynny w maju, wskazując, że sześciomiesięczny okres pozostawania w stanie nieczynnym będzie trwał od początku września do końca lutego następnego roku”. W placówkach nieferyjnych nie obowiązuje termin rozwiązania umowy o pracę z końcem roku szkolnego.

Przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny nie jest tożsame z wypowiedzeniem stosunku pracy. W wyniku przeniesienia stosunek pracy nauczyciela nie ulega rozwiązaniu, lecz zawieszeniu na okres maksymalnie sześć miesięcy. Jeżeli w szkole pojawi się możliwość zatrudnienia nauczyciela zgodnie z jego kwalifikacjami w pełnym wymiarze czasu pracy, dyrektor ma obowiązek przywrócenia go do pracy w pierwszej kolejności.

Zgodnie z art. 20 ust. 5c Karty Nauczyciela stosunek pracy nauczyciela przeniesionego w stan nieczynny wygasa z mocy prawa z upływem sześciomiesięcznego okresu pozostawania w stanie nieczynnym. Wygaśnięcie stosunku pracy powoduje skutki, jakie przepisy prawa wiążą z rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w zakresie świadczeń przedemerytalnych. Nauczycielowi w stanie nieczynnym po wygaśnięciu umowy o pracę nie przysługuje odprawa pieniężna. Odprawa przysługuje bowiem w przypadku rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 20

ust. 1 Karty Nauczyciela, prawo do niej nie przysługuje w przypadku wygaśnięcia tego stosunku.

Prawo do wynagrodzenia w stanie nieczynnym

Zgodnie z art. 20 ust. 6 Karty Nauczyciela nauczyciel przeniesiony w stan nieczynny **zachowuje prawo do comiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego oraz prawo do innych świadczeń pracowniczych, w tym dodatków socjalnych, o których mowa w art. 54 Karty Nauczyciela** (dodatek wiejski i mieszkaniowy), do czasu wygaśnięcia stosunku pracy.

Wynagrodzenie zasadnicze, które otrzymuje nauczyciel przeniesiony w stan nieczynny, nie obejmuje innych składników wynagrodzenia, np. dodatku za wysługę lat, dodatku motywacyjnego, funkcyjnego. Od wynagrodzenia nauczyciela przeniesionego w stan nieczynny należy odprowadzać składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, gdyż stosunek pracy nie uległ rozwiązaniu. Nie ma tu znaczenia, że nauczyciel w tym okresie nie wykonuje pracy.

Inne uprawnienia pracownicze

Użyte w art. 20 ust. 6 Karty Nauczyciela pojęcie „świadczenia pracownicze”

obejmuje np. urlop wypoczynkowy, świadczenia z ZFŚS, ulgi przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego czy świadczenia z ubezpieczenia zdrowotnego. W stanie nieczynnym nauczyciel nie ma prawa do zasiłku chorobowego z tytułu choroby, gdyż wynagrodzenie w stanie nieczynnym przysługuje niezależnie od tego, czy nauczyciel jest w tym okresie zdolny, czy niezdolny do pracy.

Kolejnym uprawnieniem nauczyciela w stanie nieczynnym jest obowiązek dyrektora (zgodnie z art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela) przywrócenia nauczyciela w pierwszej kolejności do pracy w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony lub na okres, na który została zawarta umowa, w tej samej szkole, na tym samym stanowisku, jeśli pojawi się możliwość podjęcia przez niego pracy i będzie miał odpowiednie kwalifikacje. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 18 grudnia 2002 r. (I PKN 659/01) „odmowa podjęcia pracy przez nauczyciela powoduje wygaśnięcie stosunku pracy z dniem odmowy”, nawet jeśli nie upłynął jeszcze sześciomiesięczny okres pozostawania w stanie nieczynnym. W takim wypadku w świadectwie pracy nauczyciela jako podstawę ustanienia stosunku pracy należy podać art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela.

Zgodnie z art. 20 ust. 8 Karty Nauczyciela w przypadkach podyktowanych koniecznością realizacji programu nauczania w tej samej lub w innej placówce albo zapewnienia opieki w placówce opiekuńczo-wychowawczej nauczyciel pozostający w stanie nieczynnym może – na swój wniosek lub na wniosek dyrektora – podjąć pracę zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami w niepełnym lub w pełnym wymiarze zajęć. Zatrudnienie nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym nie może nastąpić na okres dłuższy niż okres stanu nieczynnego. W tym przypadku należy z nauczycielem podpisać odrębną umowę. Z tytułu wykonywania pracy nauczycielowi przysługuje odpowiednie do kwalifikacji i wymiaru zajęć wynagrodzenie – niezależne od pobieranego wynagrodzenia z tytułu pozostawania w stanie nieczynnym.

Karolina Król-Komarnicka
specjalistka prawa pracy

Podstawa prawna:

Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97 poz. 674 ze zm.).

FINANSE I MAJĄTEK

Dopuszczalne i niedopuszczalne dochody dodatkowe

Czy szkoła może gromadzić na wydzielonym rachunku dochody z wynajmu pomieszczeń? Jak wygląda sytuacja w przypadku opłat z reklam umieszczanych na szkolnych budynkach czy na internetowej stronie szkoły?

Bezpośrednie powiązanie finansów samorządowej szkoły z budżetem jednostki samorządu terytorialnego, który prowadzi szkołę, jest zdeterminowane ich formą organizacyjno-prawną. Placówki są prowadzone w formie jednostki budżetowej (art. 79 ustawy o systemie oświaty szkoły). Jednostki budżetowe rozliczają się z budżetem jed-

nostki samorządu terytorialnego **metodą budżetowania brutto** (art. 11 ustawy o finansach publicznych), co oznacza, że pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Naruszenie przez dyrektora szkoły metody budżetowania brutto jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych (art. 6 pkt 2 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych).

Rachunek wydzielony

Ustawa o finansach publicznych przewiduje jednak wyjątek od tej zasady – wydzielony rachunek dochodów (art. 223 ustawy o finansach). Zgodnie z tym przepisem szkoła gromadzą na wydzielonym rachunku dochody określone w uchwale przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności:

- ze spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej;
- z odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie będące w zarządzie albo użytkowaniu jednostki budżetowej.

Dyrektor nie może samodzielnie decydować o utworzeniu wydzielonego rachunku dochodów, nie może również określić potencjalnych źródeł dochodów na nim gromadzonych. Szczegółowe zasady tworzenia rachunku określa organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego (art. 223 ust. 2 ustawy o finansach), co oznacza, że dla utworzenia wydzielonego rachunku dochodów niezbędne jest podjęcie stosownej uchwały przez właściwą radę – gminy lub powiatu. Uchwała określa nie tylko źródła dochodów, ale również wskazuje szkoły czy placówki, które taki wydzielony rachunek mogą prowadzić. Oznacza to, że taka uchwała nie może być uznana za akt prawa miejscowego – rada może na przykład przyjąć uchwałę dotyczącą wydzielonego rachunku dochodów tylko w jednej szkole. Uchwała jest wówczas pozbawiona przymiotu powszechności obowiązywania, który jest jednym z niezbędnych warunków uznania uchwały za akt prawa miejscowego.

Charakter dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku

Dochody gromadzone na wydzielonym rachunku łączy jedna cecha – jednorazowy charakter. Trudno bowiem oczekiwać, że spadek czy darowizna wystąpią na tyle często, aby mieć istotny udział w finansowaniu działalności samorządowej szkoły. Podkreślić jednak należy, że katalogu możliwych źródeł dochodów wymienionych w ustawie o finansach publicznych (art. 223 ust. 1) nie można traktować jako zamkniętego. Ustawodawca użył sformułowania „w szczególności”, które oznacza, że źródła dochodów dodatkowych można rozszerzyć o inne pozycje.

Rozszerzając katalog dochodów, które można umieszczać na wydzielonym rachunku, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego musi zadbać o to, aby owe dodatkowe dochody odpowiadały swoim charakterem dochodom wymienionym w ustawie. Tylko uznanie, że dochody gromadzone na wydzielonym rachunku powinny mieć **jednorazowy (wyjątkowy) charakter**, nie narusza zasady budżetowania brutto. Zatem nie sposób uznać, że na wydzielonym rachunku można gromadzić dochody

o charakterze stałym, bowiem wówczas jednostka budżetowa uzyskiwałaby możliwość finansowania działalności ze środków własnych, co oznaczałoby naruszenie wspomnianej zasady.

Dopuszczalne dochody dodatkowe

Najbardziej rozpowszechnionym sposobem uzyskiwania dodatkowych środków jest **wynajem pomieszczeń** szkoły, np. sali gimnastycznej na imprezę organizowaną przez firmę zewnętrzną. Należy tu jednak podkreślić, że może to zrobić – jeśli uchwała przewiduje możliwość gromadzenia środków z wynajmu – jedynie dyrektor tej szkoły, której budynki zostały szkole przekazane w trwały zarząd. Trwały zarząd jest formą prawną władania nieruchomością przez jednostkę organizacyjną (szkołę), w ramach której jednostka organizacyjna ma prawo do (art. 43 ustawy o gospodarce nieruchomościami):

- korzystania z nieruchomości w celu prowadzenia działalności należącej do zakresu jej działania;
- zabudowy, odbudowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy lub remontu obiektu budowlanego na nieruchomości, zgodnie z przepisami prawa budowlanego, za zgodą organu nadzorującego;
- oddania nieruchomości lub jej części w najem, dzierżawę albo użyczenie na czas nie dłuższy niż czas, na który został ustanowiony trwały zarząd, z równoczesnym zawiadomieniem właściwego organu i organu nadzorującego, jeżeli umowa jest zawierana na czas oznaczony do 3 lat, albo za zgodą tych organów, jeżeli umowa jest zawierana na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub czas nieoznaczony, jednak na okres nie dłuższy niż czas, na który został ustanowiony trwały zarząd; zgoda jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość.

Dyrektor szkoły może wynajmować pomieszczenia szkolne tylko, jeśli organ prowadzący wyposażył szkołę w budynek, czyli oddał go właśnie w trwały zarząd. W innej sytuacji szkolny budynek nadal wchodzi w skład zasobu nieruchomości danej jednostki samorządu terytorialnego, a jego pomieszczenia mogą być wy-

najmowane jedynie przez organ wykonawczy, np. wójta w gminie.

Niedopuszczalne dochody dodatkowe

Z kolei za niedopuszczalne źródło dochodów należy uznać **opłaty z reklam** umieszczanych na szkolnych budynkach lub na internetowej stronie szkoły, bowiem z reguły opłata za nie ma formę abonamentu miesięcznego, czyli dochody takie mają stały charakter, nie mieszczą się zatem w katalogu dochodów określonych w art. 223 ustawy o finansach.

Sankcje za przekroczenie zapisów uchwały o rachunku wydzielonym

Przekroczenie zapisów uchwały o rachunku wydzielonym można również rozpatrywać w kontekście regulacji art. 34a ustawy o systemie oświaty. Zgodnie z tym przepisem organ prowadzący szkołę lub placówkę sprawuje nadzór nad jej działalnością w zakresie spraw finansowych i administracyjnych. Nadzorowi podlega m.in. prawidłowość dysponowania przyznanymi szkole lub placówce środkami budżetowymi oraz pozyskanymi przez szkołę lub placówkę środkami pochodzącymi z innych źródeł, a także gospodarowania mieniem. Przekroczenie zapisów uchwały, czyli np. pobieranie dochodów z reklam czy wynajmowanie pomieszczeń szkoły mimo braku wyraźnego umocowania do tych czynności, jest więc niewątpliwie podstawą do interwencji nadzorczej organu prowadzącego szkołę. W przypadku negatywnej oceny wykonywania przez dyrektora szkoły zadań wynikających ze wspomnianego art. 34a organ prowadzący ma prawo odwołania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego bez wypowiedzenia, zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie oświaty.

Michał Łyszczarz

prawnik, współautor komentarza do ustawy o systemie oświaty

Podstawa prawna:

Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240 ze zm.); Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.); Ustawa o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

Powierzenie pełnienia obowiązków dyrektora szkoły

Nieuprawnione w świetle przepisu art. 36a ust. 5 ustawy o systemie oświaty jest stanowisko, że organ prowadzący przy powierzaniu pełnienia obowiązków dyrektora szkoły ma swobodny wybór pomiędzy wicedyrektorem a nauczycielem tej szkoły.

Tak orzekł Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 1 czerwca 2012 r. (sygn. akt I OSK 483/2012). Omawianym wyrokiem NSA oddalił skargę kasacyjną gminy od wyroku WSA w Białymstoku w sprawie ze skargi na rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody w przedmiocie stwierdzenia nieważności zarządzenia burmistrza o powierzeniu pełnienia obowiązków dyrektora zespołu szkół. Przywołanym zarządzeniem burmistrz, działając na podstawie art. 36a ust. 5 ustawy o systemie oświaty, powierzył pełnienie obowiązków dyrektora szkoły nauczycielowi, podczas gdy w zespole obsadzone było stanowisko wicedyrektora.

W uzasadnieniu wyroku skład orzekający odwołał się do utrwalonej i jednolitej – w doktrynie i w orzecznictwie – wykładni art. 36a ust. 5 ustawy, zgodnie z którą przy powierzaniu pełnienia obowiązków dyrektora pierwszeństwo przypada bezwzględnie wicedyrektorowi, a organ nadzoru, jeśli w szkole jest wicedyrektor, nie ma możliwości po-

wierzenia obowiązków dyrektora nauczycielowi tej szkoły. Żeby organ prowadzący przy powierzaniu pełnienia obowiązków miał swobodny wybór pomiędzy wicedyrektorem a nauczycielem, omawiany przepis musiałby mieć zupełnie inne brzmienie, tj. wskazywać wprost na możliwość takiego wyboru.

Wyjaśniając motywy swojego rozstrzygnięcia, NSA zwrócił też uwagę na wyjątkowy charakter omawianego przepisu: w trybie art. 36a ust. 5 ustawy, odmienne niż w trybie art. 36a ust. 2 i 4, nie dochodzi do powierzenia stanowiska dyrektora, organ prowadzący może jedynie powierzyć pełnienie obowiązków dyrektora czasowo, a okres ten nie może trwać dłużej niż 10 miesięcy. Wbrew twierdzeniom strony skarżącej ustawodawca nie nałożył zatem na organ prowadzący obowiązku skorzystania z takiego rozwiązania – organ prowadzący może powierzyć pełnienie obowiązków dyrektora lub też nie powierzać ich osobom wskazanym w art. 36a ust. 5 ustawy.

Wyrok NSA z 1 czerwca 2012 r., sygn. akt I OSK 483/2012

Justyna Drabińska
aplikant radcowski,
pracownik samorządowy

PYTANIA I ODPOWIEDZI

Zmiana szkoły a realizacja podstawy programowej

Pytanie: *W tym roku szkolnym do klasy trzeciej gimnazjum została przyjęta uczennica, która w klasie pierwszej i drugiej gimnazjum (w innej szkole) nie miała edukacji dla bezpieczeństwa oraz zajęć artystycznych. W naszej szkole zajęcia te były prowadzone w klasie pierwszej. Prosimy o poradę, jak postąpić w takiej sytuacji.*

Odpowiedź: Zajęcia z edukacji dla bezpieczeństwa oraz zajęcia artystyczne są obowiązkowe w gimnazjum i muszą być zrealizowane w cyklu trzyletnim. Jeżeli uczennica została przyjęta do klasy trzeciej gimnazjum i wcześniej nie uczestniczyła w tych zajęciach, to obowiązkiem gimnazjum

jest umożliwienie tej uczennicy uczęszczania na nie. Szkoła jest zobowiązana zapewnić możliwość realizacji podstawy programowej każdemu uczniowi, musi też przeprowadzić określoną liczbę zajęć edukacyjnych, wynikającą z rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania.

Dyrektor szkoły powinien ułożyć plan tak, by uczennica uczestniczyła w zajęciach z edukacji dla bezpieczeństwa oraz zajęciach artystycznych z klasą pierwszą gimnazjum. Warto takie przypadki opisać w wewnątrzszkolnym systemie oceniania.

Andrzej Pery

W KOLEJNYCH NUMERACH

- **Wykonywanie ustawowych zadań przez organy prowadzące szkołę**
- **Zmiany w pomocy psychologiczno-pedagogicznej**
- **Trzynastki – pytania i odpowiedzi**
- **Zielona szkoła – przetarg na usługę?**

 Monitor Prawny Dyrektora
MIESIĘCZNIK DYREKTORA SZKOŁY

Wydawca:

Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza Sp. z o.o.
Wola Plaza, ul. Młynarska 8/12
01-194 Warszawa
tel. (22) 244 84 00, faks (22) 244 84 10
e-mail: monitor@raabe.com.pl
www.raabe.com.pl

Rejestr przedsiębiorców: KRS 0000118704
(Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy
w Warszawie,
XII Wydział Gospodarczy KRS)
REGON: 011864960
NIP: 526-13-49-514
Kapitał zakładowy: 50 000 zł

Zamówienia i prenumerata:

tel. (22) 244 84 00,
faks (22) 244 84 10
e-mail: raabe@raabe.com.pl

Konsultacje specjalistów:

pn., śr. 9.00–14.00
tel. (22) 244 84 90

Redakcja:

Redaktor prowadzący: Andrzej Pery
Kierownik projektu: Renata Grochowska-Siudaj
Sekretarz redakcji: Eliza Otto
Projekt graficzny: Marzena Rosochacz
Skład: Graphics & Design Studio
Marcin Ziółkowski
Nakład: 4000 egz.

© Copyright by Dr Josef Raabe Spółka
Wydawnicza Sp. z o.o., Warszawa 2005

Uwaga!

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Żadna część publikacji nie może być kopiowana ani rozpowszechniana w jakiegokolwiek postaci bez zgody wydawcy, gdyż stanowi to naruszenie Ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Wydawnictwo nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji podjętych na podstawie artykułów zamieszczonych w publikacji.